

Polderen om te ontpolderen?

De Hedwigepolder ligt in Zeeuws-Vlaanderen en dat is het gebied dat het weekblad Binnenlands Bestuur onlangs nog ‘de uithoek van de uithoek’ noemde. Zeeland, ooit in de 15e eeuw het centrum van de lage landen, zou nu als dunstbevolkte regio van Nederland een perifere en vergeten gebied zijn en Zeeuws-Vlaanderen is daar dan weer de periferie van. ‘Zeeland loopt leeg’ heette het omslagartikel (Binnenlands Bestuur, 27 februari 2009). Maar Zeeland loopt wellicht ook vol. Met water wel te verstaan, want de Hedwigepolder zou in het kader van de habitattoets wellicht ontpolderd moeten worden. Ontpoldering van landbouwgronden blijft in Zeeland evenwel een heikel punt. Sentimenten uit 1953 werken nog steeds door tot in de jongste generatie. Dat merk ik ook aan mijn vele Zeeuwse studenten natuurbeheer en ruimtelijke planning hier aan Wageningen Universiteit: natuurcompensatie voor verdieping van de Westerschelde vinden zij natuurlijk ook goed, maar daartoe Zeeuwse dijken doorsteken dat vinden deze doorgaans toch zo rationele 20-jarigen opeens emotioneel onaanvaardbaar en niet te verkopen: “Overall, maar niet in Zeeland, meneer Kistenkas.” Het wil nog wel eens helpen om tegenover deze sentimenten ook eens rechtsargumenten te zetten. Voor de gouvernementeel ingestelde Zeeuw geldt dat afspraken moeten worden nagekomen. Die afspraken zijn hier zelfs van verdragsrechtelijke aard (verdrag met Vlaanderen over de realisering van de Ontwikkelingsschets 2010) en vooral ook van wettelijke aard: de Westerschelde en Saeftinge is Natura 2000-gebied en daarop geldt dan de Natuurbeschermingswet met zijn verplichtingen over natuurcompensatie en het halen van de instandhoudingsdoelstellingen. De adviescommissie Natuurherstel Westerschelde (kortweg de commissie-Nijpels) concludeert nu in haar rapport ‘Wennen aan de Westerschelde’ (Den Haag 2008: als pdf downloadbaar vanaf www.minlnv.nl) dat alternatieven voor ontpoldering van de Hedwigepolder binnen het Schelde-estuarium ‘er weinig lijken te zijn’.

De adviescommissie heeft maar liefst 78 alternatieven voor ontpoldering van de Hedwigepolder in overweging genomen. Er is niet alleen gekeken naar de juridische aspecten, maar ook naar de technische en financiële aspecten. De natuurbeschermingsrechtelijke aspecten lijken in deze casus nogal overheersend en overtuigend. Waarom was er dan nog zo’n dik rapport nodig?

Op een onverwachte plek vind ik het antwoord verstopt. In dagblad De Pers vat Nijpels het allemaal bondig samen: “De provincie heeft geen daadkracht getoond en legde de kwestie op het bordje van de minister. Waarna de Tweede Kamer zich er ook mee ging bemoeien” (De Pers 14 november 2008, p. 21). Een dik rapport als antwoord op een gevoelige kwestie en te weinig provinciale daadkracht dus. Een inhoudelijk en wetenschappelijk rapport als breekijzer in een proces van haperende besluitvorming. Langzaam en procesmatig een jobstijding inmasseren, ofwel: polderend ontpolderen...

De redactie van De Volkskrant vroeg mij voor hun zaterdageditie over de Noordzee een stuk te schrijven over de ruimteclaims op zee. In dat stuk (F.H. Kistenkas, De ruimtelijke ordening op zee show, De Volkskrant van 1 november 2008) concludeer ik twee dingen: a) we moeten ook een bestemmingsplan voor de zee maken, want dat kan sinds kort met de nieuwe Wet ruimtelijke ordening en b) we moeten daarbij leren van de fouten (verrommeling, teveel weg-decentraliseren en polderen) die we op land hebben gemaakt. Ik sprak toen nog de verwachting uit dat we op zee beter en slagvaardiger zouden zijn met ruimtelijke besluitvorming dan op land. De Maasvlakte en de gaswinning op de Waddenzee hadden we immers zojuist ook zonder veel gemor en goed opgelost. Eindelijk slagvaardige ruimtelijke ordening en nog natuurinclusieve green planning bovendien. Nou ja, slagvaardigheid en bestuurskracht... Dat blijkt dus kennelijk niet helemaal zo te zijn, althans niet in het Zeeland met de oude sentimenten. Ik begrijp dat het kabinet, ondanks dat dikke rapport, nu toch weer kiest voor natuurherstel zonder ontpoldering.

Fred Kistenkas
Wageningen Universiteit en Alterra

Kaasjeskruidkoppjes en witvlegelsterns

De afgelopen periode publiceerden de biologen betrokken bij Natuurbericht.nl over diverse spectaculaire ontwikkelingen in de Nederlandse natuur. Zo is het kaasjeskruidkoppje na 56 jaar weer terug in Nederland. Een andere vlinder die de aandacht vroeg was de distelvlinder: enorme aantallen overspoelden vanaf de tweede helft van mei ons land. Ze komen helemaal vanuit het Marokkaanse Atlasgebergte gevlogen. Mogelijk heeft de abnormaal natte winter van Noord-Afrika hiervoor gezorgd. Diverse bomen en struiken hebben dit jaar een slecht jaar door het extreme aantal spinselmotten, kleine en grote wintervlinders en kleine voorjaarsspanners. Bomen, auto's en andere objecten werden volledig ingepakt door de spinselmotten en in het hele land werden eiken op grote schaal volledig kaalgevreten. Ook de noordse sterns zorgden de afgelopen maand voor een verrassing. De kustvogel werd op diverse plaatsen ver in het binnenland gezien boven grote plassen en meren tot aan Gelderland toe. Door de straffe oostenwinden werden zeldzame sterns naar ons land geblazen waaronder opvallend hoge aantallen van witvlegelsterns en een handjevol witwangsterns. In libellenland deed de glassnijder van zich spreken. Er kwamen zeer veel meldingen binnen van deze fraai gekleurde grote libel met het geelgroene borststuk. Hiermee wordt een stijgende trend van de laatste jaren voortgezet. Tot de minder leuke natuurberichten behoort de mogelijke vestiging van de schimmelinfectie White Nose Syndrome uit de Verenigde Staten die massale sterfte onder vleermuizen kan veroorzaken. Net als het feit dat de eikenprocessierupsen een bijzonder goed jaar lijken te hebben en dat de broedpopulatie van de blauwe kiekendief de afgelopen vijf jaar gehalveerd is op de Waddeneilanden.

foto Merno Boomsluiters

De terugkeer van het wit bosvogeltje (orchidee) na 15 jaar in ons land en de ontdekking door de KNNV van de voor Nederland nieuwe paddenstoel *Psathyrella berolinensis* op zwijnenkeutels kan ons echter weer vrolijk stemmen.

Arnold van Vliet
arnold.vanvliet@wur.nl
www.natuurbericht.nl / www.natuurkalender.nl